



Brüssel, 8. juuni 2026
(OR. en)

9613/26

POLGEN 130	EDUC 178
ECOFIN 663	ENER 273
EMPL 128	UEM 186
SOC 284	GENDER 44
COMPET 605	JAI 681
MI 518	JEUN 89
ENV 552	SAN 362
IND 354	
<i>EIB</i>	<i>ECB</i>

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Euroopa poolaasta – horisontaalne märkus riigipõhiste koondsoovituste kohta

Delegatsioonidele edastatakse eesistujariigi koostatud horisontaalne märkus 2026. aasta riigipõhiste koondsoovituste kohta.

**NÕUKOGUS JA EUROOPA ÜLEMKOGUS RIIGIPÕHISTE SOOVITUSTE JA
EUROOPA POOLAASTA PAKETI (KEVAD 2026) ÜLE PEETAVA POLIITILISE
ARUTELU ETTEVALMISTAMINE**

3. juunil 2026 avaldas komisjon oma 2026. aasta Euroopa poolaasta kevadpaketi, mis hõlmas riigiaruandeid ja soovitusi iga liikmesriigi riigipõhiste soovitude kohta. Nõukogu kavatseb riigipõhised soovitused vastu võtta 10. juulil 2026.

Kõnealune kevadpakett esitatakse suurenenud geopoliitiliste pingete, energiahindade volatiilsuse ja püsivate konkurentsivõimega seotud väljakutsete tingimustes, millele reageerimiseks on vaja ELi koordineeritud poliitikameetmeid, et tugevdada vastupanuvõimet, strateegilist autonoomiat ning riigi rahanduse jätkusuutlikkust. Käesoleva, enne riigipõhiste soovitude arutamist ja vastuvõtmist esitatava horisontaalse märkuse eesmärk on anda panus Euroopa majanduslikku ja sotsiaalset olukorda käsitlevasse poliitilisse mõttevahetusse. Selles kirjeldatakse üksikasjalikult liikmesriikide praegusi majanduslikke väljakutseid ja tehakse kokkuvõtte poliitilistest võimalustest konkurentsivõime suurendamiseks vastavalt komisjoni esitatud riigipõhiste soovitudele. Märkuses rõhutatakse riigipõhiste soovitude rolli majandus- ja tööhõivepoliitika koordineerimise edendamisel kogu Euroopa Liidus. Selles keskendutakse valdkonnaülestele prioriteetidele, nagu energiajulgeolek, majandusjulgeolek, kaitsevalmidus ja sotsiaalne õiglus. Lisaks hinnatakse märkuses makromajandusliku tasakaalustamatuse olemasolu ja esitatakse asjakohaseid soovitusi mitmele liikmesriigile. Samuti tunnustatakse selles nõukogu väljakujunenud rolli Euroopa poolaasta protsessis.

Euroopa poolaasta 2026. aasta tsükkel: reageerimine geopoliitilistele ja majanduslikele väljakutsetele

2026. aasta kevadpaketti mõjutab suur geopoliitiline ebakindlus. Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on näidanud, et on vaja märkimisväärselt suurendada Euroopa kaitsevalmidust ja energiajulgeolekut. Jätkuvad pinged Lähis-Idas on taas põhjustanud energiahindade volatiilsust ja tarneahela häired. Need väljakutsed ilmnevad kontekstis, kus on suurenenud ülemaailmne konkurents, eelkõige seoses juurdepääsuga kriitilisele toormele ja elutähtsale tehnoloogiale, ning olukorras, kus vajadus võtta meetmeid kliimamuutustega silmitsi seistes on üha pakilisem.

Sõda Ukrainas on esile toonud vajaduse tugevdada ELi kaitsevõimet ja tsiviilvalmisolekut.

Tegevuskavas „Euroopa kaitsevalmidus 2030“ rõhutatakse vajadust teha järjepidevalt investeringuid tootmisvõimsusse, ühishangetesse ja küberturvalisusse. Euroopa julgeolekumeetmete (SAFE) algatuse kaudu antakse kaitsealaste riigihangete jaoks 150 miljardi euro ulatuses pikaajalisi laene, kusjuures nõukogu on juba kinnitanud 18 riiklikku kaitsekava. Ühishankealgatuse (nt laskemoona, õhukaitse valdkonnas) tuleb laiendada, mis hõlmab komisjon poolset nõudluse koondamise hõlbustamist 2027. aastaks, samal ajal kui liikmesriikidele on kättesaadavad sellised vahendid nagu SAFE laenud ja Euroopa Kaitsefond.

Energiakriis rõhutab vajadust puhta, taskukohase ja turvalise energia järele. Kavaga REPowerEU ja algatusega AccelerateEU luuakse raamistikud selleks, et vähendada jätkuvalt sõltuvust fossiilkütustest, suurendada taastuvate energiaallikate osakaalu ja täiustada energiataristut. Liikmesriigid peaksid tagama oma taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide kõigi eesmärkide ja sihtide saavutamise 2026. aasta augustiks ning koordineerima oma riiklikes energia- ja kliimakavades sisalduvaid meetmeid, et saavutada eesmärk vähendada heitkoguseid 2030. aastaks 55% ja lõpetada 2027. aastaks järk-järgult Venemaa energiaimport. Erakorralised meetmed energiahindade äkilise tõusu leevendamiseks peavad olema ajutised, sihipärased ja riigi rahanduse seisukohast jätkusuutlikud, et vältida fossiilkütuste nõudluse suurenemist. Komisjon koordineerib tarnehäirete ärahoidmiseks kogu ELi hõlmava gaasihoidlate taastäitmist ja ühist naftavarude kasutuselevõttu.

Sellela seoses võivad meetmed, mis tugevdavad Euroopa energiasüsteemi struktuurset säilienõtkust ja kiirendavad fossiilkütustest loobumist, saada kasu eelarveraamistiku olemasolevast paindlikkusest. Seepärast on komisjon teinud liikmesriikide taotlusel ettepaneku laiendada kaitsekulutuste suhtes kehtiva riikide vabastusklausli kohaldamisala, et hõlmata alates 2026. aasta veebruarist võetud meetmeid, mille eesmärk on vähendada sõltuvust imporditud fossiilkütustest ning aidata seeläbi kaasa Euroopa julgeolekule ja kaitsele. Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaitsemeetmed jääksid täiel määral kehtima. Komisjon annab liikmesriikidele aegsasti selgema ülevaate selle sätte menetlus- ja tegevusnõuete kohta.

Eelnevat silmas pidades on ELi majandus osutunud vastupidavaks, kuid seisab silmitsi struktuursete haavatavustega. Tootlikkuse kasv on endiselt tagasihoidlik ning samas märkimisväärsed innovatsioonilõhed püsivad. Energiakulud on mitme rahvusvahelise partneriga võrreldes endiselt suured ning mitme ELi riigi majandus sõltub jätkuvalt suurel määral fossiilkütustest, mis kinnitab vajadust kiirendada taastuvenergia ja sellega seotud taristu edasist laiendamist toetavaid reforme ja investeeringuid, et tugevdada ELi ülemaailmset konkurentsivõimet. Tööjõupuudus ja oskuste nappus mõjutab jätkuvalt majandust, eelkõige digi-, rohe- ja tervishoiusektoris. Eluasemete taskukohasus väheneb ja selle tulemusena jätkub sotsiaalse ebavõrdsuse kasv kogu Euroopas. 2026. aasta Euroopa poolaasta eesmärk on tulle nende väljakutsetega toime koordineeritud reformide ja investeeringute kaudu, kooskõlas konkurentsivõime kompassi ja Euroopa sotsiaalõiguste sambaga.

Eelarvejärelevalve

2026. aasta kevadel hindas komisjon, kas liikmesriigid järgivad asjakohaseid nõukogu soovitusi. Komisjoni hinnang hõlmab nii 2025. kui ka 2026. aastat ning põhineb peamiselt võrdlusel, mis hõlmab ühelt poolt eelarve täitmise andmeid ja netokulude kasvu käsitlevat komisjoni prognoosi ning teiselt poolt nõukogu soovitatud maksimaalseid netokulude kasvumäärasid, mille puhul võetakse asjakohasel juhul arvesse riikide vabastusklausleid seoses kaitsevaldkonnaga.

Komisjoni hindamine hõlmas kõiki liikmesriike – nii neid, kelle suhtes kohaldatakse praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust kui ka neid, kelle suhtes seda ei kohaldata. Nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes kohaldatakse praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, hindas komisjon meetmeid, mida on võetud vastusena ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames antud nõukogu soovitudele. Malta puhul soovitas komisjon nõukogul ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tühistada, kuna valitsemissektori eelarve puudujääki vähendati edukalt ja püsivalt alla 3% SKPst. Ülejäänud üheksa liikmesriigi puhul, kelle suhtes kohaldatakse praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust¹, leidis komisjon, et kõik menetlused tuleks peatada. Asjaomased liikmesriigid on vastavaid nõukogu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse soovitusi järginud komisjoni poolt tõhusateks meetmeteks peetud viisil. Liikmesriikide puhul, kelle suhtes praegu ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust ei kohaldata, hindas komisjon nende keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade rakendamisel tehtud edusamme ja asjaomaste nõukogu soovitude järgimist. Sellega seoses tegi komisjon kindlaks liikmesriigid, kes järgisid (ja/või järgivad prognooside kohaselt) nõukogu soovitatud kulukavasid, ning liikmesriigid, kes registreerisid 2025. aastal kõrvalekaldeid (või olulisi kõrvalekaldeid) ja/või kellel on oht registreerida 2026. aastal kõrvalekaldeid (või olulisi kõrvalekaldeid). Selle hinnangu puhul võttis komisjon nõuetekohaselt arvesse riikide vabastusklauslit².

Struktuurireformidel on oluline roll riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamisel.

Kaheksa liikmesriigi puhul, kelle puhul nõukogu oli kohandamisperioodi pikendamise heaks kiitnud³, hindas komisjon pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute peamiste etappide rakendamist, võttes arvesse ka nende iga-aastastes eduaruannetes esitatud teavet. Oma hinnangu põhjal leiab komisjon, et üldiselt täidavad kõik asjaomased liikmesriigid oma reformide ja investeeringutega seotud kohustusi rahuldavalt.

¹ Belgia, Prantsusmaa, Ungari, Itaalia, Austria, Poola, Rumeenia, Slovakkia ja Soome.

² Lisaks oli komisjon seisukohal, et on olemas alus algatada Bulgaaria suhtes ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus, mida käsitletakse vastavalt kehtestatud korrale.

³ Belgia, Saksamaa, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Austria, Rumeenia ja Soome.

Riigi rahanduse kvaliteedi parandamine, sealhulgas avaliku sektori kulutuste tõhustamine ja maksude parem kogumine, on oluline maksumaksjatele tõelise kasu toomiseks ning riigi rahanduse jätkusuutlikkuse tagamiseks. Kulutuste prioriseerimine, nende tõhususe ja tulemuslikkuse suurendamine ning maksusüsteemide ajakohastamine ja lihtsustamine võib aidata keskenduda kulutustele, suurendada vajalikke tulusid ja toetada majanduslikku vastupanuvõimet. See hõlmab tervishoiu-, pikaajalise hoolduse ja pensionisüsteemide tõhusamaks ja jätkusuutlikumaks muutmist. 2026. aasta riigipõhistes soovitusel julgestatakse liikmesriike võtma samuti meetmeid maksukuulekuse parandamiseks, ajakohastades ja digitaliseerides tulude kogumist ja maksuhaldust, laiendades maksubaase, kohandades maksusüsteemi, et toetada jätkusuutlikku konkurentsivõimet, võideldes maksudest kõrvalehoidmise vastu ja tegeledes agressiivse maksuplaneerimisega, et tagada õiglane maksustamine ja tulude jätkusuutlikkus.

Konkurentsivõime

Selle Euroopa poolaasta tsükli suunav raamistik on olnud konkurentsivõime kompass. Selle abil viiakse reformid ja investeeringud kooskõlla ELi strateegiliste prioriteetidega, milleks on innovatsioonilõhe kaotamine ja ettevõtluskeskkonna lihtsustamine, vähendades samal ajal ka strateegilist sõltuvust ja meie majanduse süsinikuheidet, edendades oskusi ja kvaliteetseid töökohti ning tagades sotsiaalse õigluse ja sidususe. Selleks et suurendada innovatsiooni tulemuslikkust ELis, kutsus komisjon üles suurendama avaliku ja erasektori investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning võtma meetmeid innovatsioonisüsteemide tugevdamiseks, et suurendada ettevõtlusinnovatsiooniks antava avaliku sektori toetuse tõhusust ja hõlbustada juurdepääsu rahastamisele. Ettevõtluskeskkonna parandamiseks ja kulude vähendamiseks peavad liikmesriigid tegema pidevaid jõupingutusi tarbetu halduskoormuse vähendamiseks, säilitades samal ajal poliitikaeesmärgid ja asjakohased standardid, ning avaliku halduse ajakohastamiseks. Muu hulgas peavad liikmesriigid võtma meetmeid ehitus-, keskkonna- ja tegevuslubade väljastamise kiirendamiseks. Nad peavad tegelema kattuvate pädevuste teemaga ning pürgima õigusnormide lihtsustamise poole ja jätkama digiüleminekut avalikus halduses.

Ühtne turg on endiselt killustatud ning seal esineb tõkkeid seoses teenuskaubanduse, digiturgude ja VKEde kasvuga. Tegevuskava „Üks Euroopa, üks turg“ ja tulevase töötajate õiglase liikuvuse paketi eesmärk on süvendada lõimitust, samas kui 2026. aasta riigipõhistes soovitusel kutsutakse liikmesriike üles kaotama põhjendamatud piirangud piiriüleste teenuste puhul (nt kutsekvalifikatsioonid, lubade andmine). Eelkõige on piiriülese kaubanduse ja investeringute peamine takistus endiselt regulatiivne keerukus, seda eriti VKEde jaoks. Liikmesriikidel soovitatakse vähendada riigipõhiseid ühtse turu tõkkeid, eelkõige seoses ülereguleerimisega, turule sisenemist mõjutava suure halduskoormusega ja teatavate kutseteenuste puhul kehtivate regulatiivsete piirangutega. ELi tasandil on läbimõeldud lihtsuse algatuse ja äriühinguvormi „EU Inc.“ raamistiku eesmärk vähendada halduskoormust, säilitades samal ajal poliitikaeesmärgid ja asjakohased standardid ning tegeledes digiüleminekuga avalike teenuste valdkonnas. Hoiuste ja investeringute liit laiendab VKEde juurdepääsu riskikapitalile ja börsivälisele kapitalile, eelkõige selliste meetmete kaudu, millega soodustatakse jaeinvestorite suuremat osalemist kapitaliturgudel.

EL seisab silmitsi strateegiliste sõltuvustega kriitilise toorme, pooljuhtide ja kaitsetehnoloogia valdkonnas, muutes ta haavatavaks tarneahela häirete ja geopoliitilise surve suhtes. Kriitiliste toormete määrus, kiibimäärus ja majandusjulgeoleku strateegia pakuvad raamistikke mitmekesistamiseks, tootmise tagasitoomiseks ja ringmajanduse lahenduste jaoks. Ringmajanduse õigusaktis (2026) on kavas teha ettepanek kehtestada ringlussevõetud materjalide kohustusliku sisalduse eesmärgid olulistest sektorites (nt patareid ja akud, ehitus) ning kiibimääruse 2.0 (2026) eesmärk on suurendada ELis pooljuhtide tootmise rahastamist, täiendades kiibifondi 10 miljardi euroga. Liikmesriikidel palutakse määrata 2027. aastaks kindlaks strateegilised pooljuhtide tootmise piirkonnad, pakkudes lubade andmise kiirmenetlust ja maksusoodustusi.

Tööhõive, oskused ja sotsiaalsed aspektid

Teatavaid edusamme on tehtud tööturu näitajate parandamisel ja inimkapitali edendamisel, kuid nende aspektide tugevdamiseks on vaja teha veel täiendavaid jõupingutusi, et suurendada Euroopa konkurentsivõimet ja tootlikkust⁴ ning sotsiaalset kaasatust. 2026. aasta riigipõhistes soovitusetes julgustatakse liikmesriike toetama kvaliteetsed tööhõivet, suurendama tööturul osalemist ja tugevdama oskuste arendamist tulemuslike haridus- ja koolitussüsteemide ning aktiivse tööturupoliitika kaudu, et suurendada tootlikkust ja toetada säilienõtket sotsiaalset turumajandust. Haridustulemuste parandamine, oskuste täiendamine ja ümberõpe ning töötajate oskuste ja tööturu nõudmiste parema kooskõla tagamine on jätkuvalt peamised prioriteetidid, eelkõige selleks, et tegeleda tööjõu ja oskuste nappusega strateegilistes sektorites. Mitmes liikmesriigis on eriti oluline tõsta üldist oskuste taset. Tööjõupuudus ja oskuste mittevastavus tööturu vajadustele püsib, eelkõige MATI-, digi- ja rohesektoris. Oskuste liidu ja kvaliteetsete töökohtade tegevuskava eesmärk on tugevdada oskusi ning kvaliteetsete töökohtade loomist ja üleminekut.

Tuleb teha järjepidevaid jõupingutusi, et liikuda lähemale ELi eesmärgile vähendada vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu 2030. aastaks vähemalt 15 miljoni võrra, sealhulgas vähemalt 5 miljoni lapse võrra. 2026. aasta riigipõhistes soovitusetes kutsutakse liikmesriike üles tegelema olemasolevate ja tekkivate väljakutsetega sotsiaalse õigluse vallas, sealhulgas tugevdades tööturule sisenemise võimalusi ning parandades miinimumsissetuleku kavade kättesaadavust, ulatust ja piisavust, seda ka eakate puhul. Sama oluline on tagada kvaliteetsete ja taskukohaste sotsiaalteenuste kättesaadavus nii vaesuses elavate inimeste toetamiseks kui ka ülejäänute vaesusesse langemise ärahoidmiseks, tehes hariduse, koolituse, tervishoiu ja muud olulised teenused inimestele kergemini kättesaadavaks.

⁴ Kooskõlas 2026. aasta märtsis vastu võetud nõukogu soovitusel inimkapitali kohta Euroopa Liidus. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6081-2026-REV-1/et/pdf>

ELi algatustega on loodud ulatuslik raamistik, mille eesmärk on suurendada sotsiaalset õiglust, vähendada vaesust ja tugevdada sotsiaalset kaasatust kogu ELis, kuna neid tegureid peetakse hädavajalikuks konkurentsivõime, vastupanuvõime ja ülespoole suunatud sotsiaalse ühtekuuluvuse tagamiseks. ELi vaesusevastase strateegia kaudu püüab komisjon kaotada ELis vaesuse 2050. aastaks, kasutades selleks terviklikku ja integreeritud lähenemisviisi. Seda strateegiat toetavad täiendavad meetmed Euroopa lastegarantii tugevdamiseks, eesmärgiga katkestada ühest põlvkonnast teise kanduv laste vaesuse tsükkel. Samal ajal aitavad jõulised võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise alased poliitikameetmed edendada sotsiaalset õiglust ning tagada, et kedagi ei jäeta kõrvale, mis on kooskõlas võrdõiguslikkuse liidu strateegiatega. Kõiki neid elemente on 2026. aasta riigipõhistes soovitustes asjakohasel juhul arvesse võetud.

Eluasemenappus ja hinnatõus süvendavad sotsiaalset ebavõrdsust, eriti linnapiirkondades.

Euroopa taskukohaste eluasemete kava ja elamuehituse strateegia eesmärk on suurendada pakkumist ja ühtlustada loamenetlusi. Komisjoni arvates tuleb 2030. aastaks suurendada sotsiaalelamufondi 15%, eraldades renoveerimiseks ja uute hoonete ehitamiseks ELi vahendeid (43 miljardit eurot). Liikmesriikidele on esitatud mitu riigipõhist soovitusel eluasemete pakkumise suurendamiseks, eelkõige lihtsustades loamenetlusi, parandades juurdepääsu rahastamisele ja tugevdades sotsiaaleluasemete süsteemi.

Samuti kutsutakse 2026. aasta riigipõhistes soovitustes riikide valitsusi üles võtma asjakohasel juhul meetmeid riigi tasandil madalama tasandi juhtimise edasiseks tugevdamiseks.

Juurdepääsu tagamine elutähtsatele teenustele ning idapoolsete piirialade konkreetsete sotsiaal-majanduslike ja julgeolekuprobleemide lahendamine on kogu ELi jaoks keskse tähtsusega küsimused. Seda arvesse võttes on territoriaalset sidusust käsitlevate 2025. aasta riigipõhiste soovitusel rakendamisele tehtud mõningaid edusamme territoriaalset erinevuste vähendamisel ning juhtimise tugevdamisel piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Mitmes liikmesriigis on edenenud riigi tasandil madalama tasandi juhtimisreformid, mille tulemusel on paranenud teenuste osutamine, samal ajal kui tõhustatud on ka kohalikke avalikke teenuseid, sealhulgas ulatuslikuma digiülemineku kaudu.

Kokkuvõte

Käesolevas horisontaalses märkuses rõhutatakse Euroopa poolaasta tähtsust kogu ELi hõlmava mitmepoolse järelevalve ja poliitika koordineerimise mehhanismina, mis toetab konkurentsivõimet ja kvaliteetset tööhõivet ning pikaajalist majanduslikku ja sotsiaalset vastupanuvõimet. Seda silmas pidades võivad riigipõhised soovitused, kui nõukogu on need vastu võtnud, olla liikmesriikidele väärtuslikeks suunisteks, mis aitavad tagada sidusa ja tulevikku suunatud, esilekerkivate väljakutsete suhtes rakendatava lähenemisviisi.
